

ACC. N:R M. 15840: 1-5.

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Gunnel Andersson, Hemsjö*
Härad: *Konga* Berättare: *And. Johansson*
Socken: *S. Sandsjö* Berättarens yrke:
Uppteckningsår: *1935* Född år *1854* i *S. Sandsjö*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fulseder. s. 1-5.

Gammal jul seder i min hembygd.

För att man skulle slippa undan allt arbete under helgen och få vila ut riktigt, gjorde man julförberedelserna mycket avständigare för än nu. Vilan var också välbeträdd efter det tunga höstarbetet. Med betugande var kanske köstningen, som skulle uppföras med slaga och måste vara avslutad till julafton. Östkrösteringen började vid 3-tiden om morgnarna, ofta tidigare. Mycket, som nu köpes färdigt i butikerna, måste för tillagas hemma.

Juldrickat skulle bryggas, gusen stövas o. s. v. Bröd bakades i så stor mängd, att det räckte till "vår fredagen".

Så var det slutan, som skulle göras julfin. Bland annat brukade man bränna lakar i taket över bordet för att dölja de röliga bjälkarna.

F. Sandström
socken.Kungälv
Kronobergs
län. Småland

Och julträdet skulle sättas fram på bordet och prydas med ljus, äpplen och präppers blommor. Något, som inte fick bortglömmas, var att göra julbloss till julottefärden. Dessa förfärdigades av kådredsticker, som hopknöds i fjocka stänger av ett par meters längd.

När så detta och många andra förberedelser voro gjorda, var julaften inne. Brasan sprakade muntett i den öppna spisen, och bordet dignade av de traditionella julrätterna.

"Julebrasan lyser klart,
klar den blanka kamrau.

Ölet är så starkt och rött, käms ibland i grannan:
sköt och skinka, kött och fisk,
får ej bordet sakna.

Trarta, sylt och annat stisk, trälla barnen bakra."

Inte minst viktig var risgrynsgröten med mandeln.
Den av familjer medlemmarna, som fick mandeln, skulle bli
gift först.

Redan skulle maten stå klar på bordet över juldagarna, för att tomterna och nättarna skulle komma och äta av den. Att tomten fanns till, trodde nämligen människorna före, och de gamla tro än i dag, att han verkligen existerade i deras barndom.

Alla julnatten skulle de hemstjärna ljusen brinna i alla rummen.

Tidigt på juldagsmorgonen ställdes fjärdan till juloftan, som började redan klockan fyra. Då tändes julkrossen, och de lyste vida omkring från den snötäckt skogen, ty sällan saknades snö vid julens föt.

"Och till juloftan man far,
Hjärtat sorgen glömmar.

Blossens sken gör skogen klar.

Uppen sig där gömmer."

Under vägen till kyrkan samledes allt fler och fler kring blyttor.

Så gick man in i kyrkan.

"Gavle prostens, ältis ä,
folken bibellorden,

hur man fröjd från Frälsarens fri,
hur brau kom till jorden"

När juldagen var slut, blev det en tålan
om att minna hem först från kyrkan:

"För den först då menarna ä
först för sändens sköda.

På en gammal bogen ä,
som ä alla böda."

Juldagen skulle sedan firas i absolut
stillhet. Inget arbete fick utföras utom den alla
nödvändigaste tillvaron av djuren.

Annars dagarna som Läroret skulle man
vara uppe i alla för att kunna städa
i sin egen och grannens bodgård. Och
utfodra djuren. I gengäld träffade både
man praktiserat att vänta under jul-
helgen. Det var sedan julkalas i
bygderna var och varannan dag hela
helgen på den tiden.

Meddelat av Axel Johansson född den 8 jan. 1887,
i S. Sandsjö socken.

Årsmåta den 1 jan. 1935.

Gunnar Nilsson.